

אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

שם הקורס : ספרות הגאונים ותקופתם

שנה"ל תשע"ח סמסטר א

שם המרצה : הרב ד"ר בועז הוטרר

מסלול/התמחות : תושבי"ע

היקף שעות : 1 ש"ש

תוכן הקורס :

הקורס בא להקנות מידע ופרספקטיבה על גאוני בבל וארץ ישראל, תקופתם, ישיבותיהם, יצירותיהם הספרותיות, תקנותיהם והתמודדויותיהם ההיסטוריות.

מטרות הקורס :

1. להעמיק את הידע על הגאונים וספרותם
2. בחינת ספרות הגאונים לאור נפתולי התקופה
3. הבנת חשיבותם של הגאונים בשלשלת מסירת התורה שבעל פה

ראשי פרקים ויחידות ההוראה בקורס

1. תקופת הגאונים
 - 1.1. המושג גאון ומשמעותו
 - 1.2. תחילת זמנה של תקופת הגאונים ויחודה
2. אופי הלימוד בישיבות הגאונים
3. ספר השאלות – מחברו, אופיו ויחודו
4. ספרי ההלכה ההראשונים
 - 4.1. ספר הלכות פסוקות
 - 4.2. ספר הלכות גדולות
5. תשובות הגאונים
6. רב סעדיה גאון - פועלו ומפעלו הספרותי
7. רב שרירא, רב האי ורב שמואל בן חפני ויבולם הספרותי
8. סוף תקופת הגאונים – נסיבותיה ואופיה

אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

דרישות ומטלות הקורס

- השתתפות פעילה בשיעורים
- מבחן מסכם (100%) על החומר שבמצגות

דרכי התקשרות עם המרצה

דואר אלקטרוני: hutterereb@gmail.com

ביבליוגרפיה

ר"ש אברמסון, **במרכזים ובתפוצות בתקופת הגאונים**, ירושלים, תשכ"ה.
ר"ש אסף, **תקופת הגאונים וספרותה**, ירושלים תשט"ו
מ' בן ששון, "ההנהגה העצמית של היהודים בארצות האסלאם במאות ה-7 עד ה-12",
בתוך: **קהל ישראל: השלטון העצמי היהודי לדורותיו**, כרך ב: ימי הביניים והעת
החדשה המוקדמת (עורכים: אברהם גרוסמן ויוסף קפלן), ירושלים תשס"ד, עמ' 11-55
מ' בן ששון, **צמיחת הקהילה היהודית בארצות האסלאם: קירואן, 800-1057**, ירושלים
תשנ"ז.

מ' בר, **ראשות הגולה בבבל בימי המשנה והתלמוד**, תל אביב, תשל"ו
י' ברודי, **צוהר לספרות הגאונים**, תל אביב, תשנ"ח
מ' גיל, **במלכות ישמעאל בתקופת הגאונים**, כרך א, ירושלים, תשנ"ז
א' גרוסמן, **ראשות הגולה בבבל בתקופת הגאונים**, ירושלים, תשמ"ד
נ' דנציג, **מבוא לספר הלכות פסוקות עם תשלום הלכות פסוקות**, ניו-יורק וירושלים תשנ"ג
רש"י הבלין, **תורת הגאונים ותקופתם (מבוא)**, בתוך: **תורתן של גאונים**, כרך א, ירושלים,
תשנ"ג, עמ' 15-42

ר' יהודאי גאון, **הלכות קצובות**, מהדורת מרדכי מרגליות, ירושלים תש"ב
נ' סטילמן, "היהודים בהיסטוריה העירונית של האסלאם בימי הביניים", בתוך: **משאת
משה: מחקרים בתרבות ישראל וערב מוגשים למשה גיל** (עורכים: עזר פליישר
ואחרים), ירושלים תשנ"ח, עמ' 246-255

ר"י שציפנסקי, **התקנות בישראל**, כרך ג: תקנות הגאונים, ירושלים תשנ"ג
תשובות הגאונים גרש ירחים: שהשיבו גאוני סורא ופומבדיתא לשואליהם: ערוכים בסדר
ענייני עם מראה מקומות ע"י הרב גרשום הרפנס, בני ברק תשנ"ו